

Καὶ μὴ θαρρῆς, ἀν μ' ἀρηθῆς, πῶς θὲ νὰ κιτοινίσω!
Γαρουφαλάκι θὰ γενῶ, γιὰ νὰ σὲ δαιμονίσω

Εξβ. (Κάρυστ.) || Ποιήμ.

Βγάλετε ρόδα ντροπαλά | γαρουφαλάκια,
τὰ γιασεμιὰ τὰ ἀπαλά | καὶ τὰ ζαμπάκια

Κ. Γούναρ., 'Ανθολογ. 'Ηρ. 'Αποστολίδ., 58

Γαρουφαλάκια, ποὺ γελούσατε'ς τὴ γλάστρα δλοχρονίς,
μονά, διπλά, μονόχρωμα, πολύχρωμα κι ὅλα ὡραῖα

Δ. Ζευγώλ., N. 'Εστ. 27 (1953), 351. 'Ηλ. καὶ ως ἐπών.

ὑπὸ τύπ. Γαριφαλάκης καὶ Γαρουφαλάκης 'Αθην. κ.ά.

γαριφαλάτος ἐπίθ. Πελοπν. (Κλουτσινοχ.) γαροφαλάτος Λεξ. Βάιγ. γαρουφαλάτος Κέρκ. Πελοπν. (Αιγαίλ. Κίτ. Μάν. 'Ολυμπ.) γαρουφαλάτους Θράκ. ('Αδριανούπ. Αἰν.) γαραφαλάτος Προπ. ('Αρτάκ.)

'Εκ τοῦ ούσ. γαρίφαλο καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-άτος. 'Ο τύπ. γαροφαλάτος (πιθανῶς κατ' ἐπίδρασιν τοῦ Ιταλ. *garofanato*) καὶ παρὰ Σομ. καὶ ἐν 'Αγαπίου Γεωπονικῷ (ἐκδ. Βενετίας) σ. 53. 'Ο τύπ. γαραφαλάτος κατ' ἀφομοίωσιν.

1) 'Ο δμοιάζων κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς τὸ γαρίφαλο 1, δ' ίδ.: Πελοπν. (Αιγαίλ. Κλουτσινοχ.): *Πρότσες γαριφαλάτες* (μὲ κεφαλὴν δμοίαν πρὸς τὴν τοῦ μοσκοκαρφιοῦ) Κλουτσινοχ. *Κίτρα γαρουφαλάτα* (τὰ μικρά, τῶν δποίων διατηρεῖται εἰσέτι ὁ στῦλος τοῦ ὑπέρου) Αιγαίλ. Πρ. γαρίφαλο 2δ. Β) 'Ο περιέχων «γαρίφαλα», δι' δ' ίδ. γαρίφαλο 1 Κέρκ.—Λεξ. Βάιγ. 2) 'Ο δμοιάζων κατὰ τὸ σχῆμα ἡ τὸ χρῶμα πρὸς τὸ ἄνθος «γαρίφαλο», δι' δ' ίδ. γαρίφαλο 3 Θράκ. ('Αδριανούπ. Αἰν.) Πελοπν. (Κίτ. Μάν. 'Ολυμπ.) Προπ. ('Αρτάκ.): *Νέος γαρουφαλάτος* (μὲ πρόσωπον ροδοκόκκινον) Κίτ. Μάν. *Γαραφαλάτος* κάλλος (κάλλαιον ἀλέκτορος παχὺ μὲ σαρκώδεις προεξοχὰς προσδιδούσας εἰς τὸ δλον σχῆμα γαριφάλον) 'Αρτάκ.: *Κόττα γαραφαλάτη* (ἡ ἔχουσα κάλλαιον παχὺ καὶ ἀναδιπλούμενον) αὐτόθ.

γαριφαλέας δ, ἀμάρτ. γαρουφαλέας Πελοπν. (Κίτ. Μάν.)

'Εκ τοῦ ούσ. γαρίφαλο, παρ' δ καὶ γαρούφαλο, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-έας, δι' ἦν ίδ. -ιάς.

Παῖς ἡ νέος εὐειδής, ωραῖος: "Ελα πᾶ, γαρουφαλέα μου. "Εναὶ ἔνας νέος! γαρουφαλέας!"

γαριφαλένιος ἐπίθ. "Ηπ. (Δέλβιν.) Πελοπν. (Μάν.) κ.ά. γαρουφαλένιος "Ηπ. Κέρκ. ('Αργυρᾶδ.) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) γαρουφαλ-λένιος Χίος (Πυργ.) Θηλ. γαρουφαλένη Χίος (Πυργ.) γαροφαλ-λέν-η Χίος (Πυργ.)

'Εκ τοῦ ούσ. γαρίφαλο καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.-ένιος.

'Ο ἔχων χρῶμα προσώπου δμοιάζον πρὸς τὸ τοῦ ἄνθους «γαριφάλου» (βλ. γαρίφαλο 3), δ ροδοκόκκινος ἔνθ' ἀν. : "Εχει ἔνα παιδί γαρουφαλένιο, πολὺ δμορφο, ἔναι σὰν ἄγελος Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) || "Άσμ.

Νόφη γαρουφαλένια μας | κι ἀσημομεταξένια μας αὐτόθ.

Πλύνε, γαρουφαλένια μου, πλύνε, καθάρια βρύση, ἔγω, πουλλί μου, σ' ἀγαπῶ, ποὺ δ Θιός νὰ σὲ βοηθήσῃ Κέρκ. ('Αργυρᾶδ.)

"Εχει μύτη κοντυλένια, μάγουλα γαριφαλένια "Ηπ. (Δέλβιν.)

γαριφαλιά ἡ, κοιν. γαρουφαλιά Κρήτ. Κύπρ. Χίος (Βροντ.) — Λεξ. Βάιγ Περιδ. Μπριγκ. Πρω. Δημητρ.

γαροφαλ-λιά Χίος (Πυργ.) γαριφαλιά Σκύρ. γαρουφαλιά σύνηθ. γαρεφαλέα Μέγαρ. γαρεφαλιά Εξβ. (Βρύσ. κ.ά.) Κρήτ. γαρεφαλ-λιά Εξβ. (Αύλωνάρ. Κουρ. Κύμ.) γαρφαλέα Τσακων. (Βάτ.) γαρφαλία Τσακων. (Χαβουτσ.) γαρφαλιά Κυδων. Κύθν. Μύκ. Πάρ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Λογγ. Πυλ.) Σάμ. Τένεδ. 'αροφαλ-λιά Κύπρ. 'αροφαλιά Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ ούσ. γαρίφαλο καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-ιά. 'Ο τύπ. γαροφαλιά καὶ παρὰ Σομ.

1) Τὸ δένδρον τῶν τροπικῶν χωρῶν καρυόφυλλος ὁ ἀρωματικὸς (*caryophyllus aromaticus*), τῆς τάξεως τῶν μυρτωδῶν (*myrtaceae*), γνωστὸν διὰ τοὺς ἔηρούς κάλυκάς του, τὰ «γαρίφαλα», δι' δ ίδ. γαρίφαλο 1 Κέρκ. ('Αργυρᾶδ.) Κρήτ. Κύπρ. κ.ά. || "Άσμ.

Γαρουφαλιᾶς γαρίφαλο καὶ κανελλιᾶς κανέλλα, ἔχω τσ' ἀγκάλες μ' ἀνοιχτὲς κι ὅποτας θέλεις ἔλλα 'Αργυρᾶδ.

Γαρεφαλιᾶς γαρέφαλο καὶ κανελλιᾶς κανέλλα, τσ' ἀγάλες μου 'χω ἀνοιχτὲς κι ὅδεν ὅρίσης ἔλλα Κρήτ. Συνών. καρεφιλιά, μοσκοκαρφιά. 2) Τὸ καλλωπιστικὸν φυτὸν διόσανθος δ καρυόφυλλος (*dianthus caryophyllus*), τῆς τάξεως τῶν καρυοφυλλωδῶν (*caryophyllaceae*), καλλιεργούμενον διὰ τὰ εὔχροα καὶ εῦοσμα ἄνθη του, τὰ «γαρίφαλα», δι' δ ίδ. γαρίφαλο 3 κοιν.: 'Ο κῆπος εἶναι γεμάτος γαριφαλιές. "Έχω μιὰ γλάστρα μὲ γαριφαλιά κοιν. Φύτεψα μιὰ ρίζα γαρουφαλιά πολλαχ. Μιὰ γλάστρα γαρφαλιά Μύκ. Ποτίζου τί γαρουφαλιές Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) || "Άσμ.

Γαρουφαλιά μον ἀπότιστη, ποιός θὲ νὰ σὲ ποτίσῃ, καὶ ποιός εἰν' πρῶτος ποὺ θὰ 'ρτη νὰ σὲ κορφολοήσῃ; Ρόδ.

Γαρεφαλιᾶς συνόνομη, τοῦ γαρεφάλου μοιάζεις, ὅδε γυρίσης νὰ μὲ δῆς, μεσ' 'ς τὴ γαρδιὰ μὲ σφάζεις Κρήτ.

'Σ τὸ παλεθύρι πού 'σαι σύ, γαρεφαλιὰ δὲν πρέπει, ἀτή σου 'σαι γαρεφαλιά, ποιός ἔχει μάτια λέπει Εξβ. (Βρύσ.)

Μελαχρινὴν ἐφίλησα, κι ἀσπρη μὲ παραστέκειν' ὑ' ἀφήσω τὴ 'αροφαλιά, νὰ πάω 'ς τὸν ἀσβέστη; Νάξ. ('Απύρανθ.)

'αρουφαλιές, μιλήσετε ἐπάνω 'ς τὸ φουστάνι, ὅπού 'το δὸ καλύτερο καὶ δὲ δὸ ξαναβάνει (μοιρολ.) αὐτόθ.

Τίνος ἔν' τζεῖνον τὸ θαφνειόν τζαί τζεῖνον τὸ τζιούριν; τζιτρομηλιάν τζ' 'αροφαλ-λιάν ἔχω νὰ τὸ φυτέψω (τζιούριν = κιβούρι) Κύπρ. || Ποιημ.

'Ηταν κ' ἐκείνη ἔνα φυτὸ μυριστικό, καθὼς ἐσεῖς, βασιλικέ, γαρουφαλιά, τρισάι καὶ ματζουράνα (τρισάι=ἀρμπαρόριζα) Δ. Ζευγώλ., N. 'Εστ. 27 (1953), 325. 3) 'Τπὸ τὸν τύπ. γαρεφαλέα τοῦ περιβολίου καλεῖται ποικιλία τοῦ κοσμητικοῦ φυτοῦ ταγήτης δ στιλπνὸς (*tagetes lucida*), τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (*compositae*) Μέγαρ. Συνών. γαριφαλίνα 4, κατιφές.

4) Τὸ ἄνθος γαρίφαλο, δ ίδ. Νάξ. ('Απύρανθ.): 'Εμεῖς ἔχομε μιὰ διπλὴν 'αρουφαλιὰ πόχει δλο δὸ χρόνο 'αρουφαλιές ἀπάνω κ' εἶναι χαρὰ θεοῦ. Β) Μεταφ., μικρὸν αἰμάτωμα ἐμφανιζόμενον ἐπὶ τοῦ δέρματος τῶν μικρῶν παιδίων καὶ ἔξαφανιζόμενον συνήθως μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου Νάξ. ('Απύρανθ.): 'Αντὸ δὸ μωρὸ ἔχει 'ς τὸ μάουλο μιὰ γαριφαλιά.

'Η λ. καὶ ως δν. γυναικῶν ὑπὸ τοὺς τύπους Γαριφαλιά σύνηθ. Γαρουφαλιά πολλαχ. Γαροφαλιά Κρήτ.

('Ηράκλ. Κίσ.) Σκίαθ. Γαρεφαλιά Εύβ. (Αύλωνάρ. Βρύσ. Κύμ. κ.ά.) Κρήτ. Μέγαρ. Χίος Γαρφαλιά Κυδων. Κύθν. Πάρ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Πυλ. Τριφυλ.) Τσακων. Γαρεφολιά Στερελλ. (Δεσφ.) Γκαρουφαλιά "Ηπ. (Ζαγόρ.)

γαριφαλίνα ἡ, Κύθηρ. γαροφαλίνα Κύθηρ. κ.ά. γαροφαλίνα Πελοπν. ('Αργολ. 'Ερμιόν.) κ.ά.—Χελδρ.-Μηλιαρ., Δημ. δύναμ. φυτ., 13 γαρφαλίνα Τσακων.

— N. Χαλιορ., 'Τριφέν. Θρύλ., 84.
'Εκ τοῦ ούσ. γαρίφαλο καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-ίτια.

1) *Γαριφαλιά* 2, δ' ίδ. Κύθηρ. Πελοπν. ('Ερμιόν.) κ.ά.—N. Χαλιορ. ἐνθ' ἀν.: "Εχει μιὰ γαριφαλίνα ποὺ μισκοβολᾶ δύλος δ δρόμος Κύθηρ. 2) *Γαρίφαλο* 3, δ' ίδ. Κύθηρ. Πελοπν. ('Αργολ.) : "Άσμ.

Τὰ μάτια σου εἶναι δημοφρα σὰ δὴν ἔλιὰ τῇ φίρᾳ, τὰ χεῖλη σου εἴραι κόκκινα σὰ δὴ γαροφαλίνα Κύθηρ.

Γαροφαλίνα πόκκινη μὲ τὰ σαράδα φύλλα, σαράδα σ' ἀγαπήσανε, μὰ πάλι 'γώ σὲ πῆρα αὐτόθ. 3) Τὸ καλλωπιστικὸν φυτὸν διόσανθος ὁ σινικὸς (*dianthus chinensis*), τῆς τάξεως τῶν καρυοφυλλωδῶν (*caryophyllaceae*), καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ Χελδρ.-Μηλιαρ., ἐνθ' ἀν. Συνών. ἀραπογαριφαλεά, σπαρτί. 4) Τὸ καλλωπιστικὸν φυτὸν ταγήτης ὁ στιλπνὸς (*tagetes lucida*), τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (*compositae*) Τσακων. κ.ά.: 'Εφτύκα δύ' τσεὶ γαρφαλίνε τὸν τζῆπο (ἐφύτεψα δύο τρεῖς γαριφαλίνες εἰς τὸν κῆπον) Τσακων. Συνών. γαριφαλιά 4, κατιφέρες. 5) Εἶδος μικροῦ πτηνοῦ (ἐκ τοῦ χρώματος τοῦ πτιλώματος) Κύθηρ.

γαριφαλίτσα ἡ, σύνηθ. γαροφαλίτσα πολλαχ. 'Εκ τοῦ ούσ. γαριφαλιά καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ.-ίτσα.

'Η μικρὰ τὸ μέγεθος «γαριφαλιά», δι' δ' ίδ. γαριφαλιά 2, ἡ ἀπλῶς ἡ γαριφαλιά κατ' ἔννοιαν θωπευτικὴν σύνηθ.: "Έχουν 'υγά μ' κρή γαριφαλίτσα, ἀλλὰ εἴγι γιουμάτ' λουλούδια Εύβ. ("Ακρ. κ.ά.): 'Η γαροφαλίτσα μας δὲν ἔβγαλε ἀκόμα γαρούφαλα Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) 'Η λ. καὶ ώς κύρ. δην. κορασίδων ἡ γυναικῶν, δπου καὶ δφ' οὓς ιδιωματικοὺς τύπους ἀπαντᾷ τὸ πρωτότυπον Γαριφαλιά, δι' δ' ίδ. γαριφαλιά.

γαρίφαλο τό, γαρόφαλο Κρήτ. Κύθηρ. Χίος (Βροντ.) — Λεξ. Βάιγ. Περίδ. Βυζ. Μπριγκ. γαρόφαλ-λο Χίος (Πυργ.) γαρόφαλον Θράκ. (ΑΙν. Ματστρ. Μυριόφ. Σηλυβρ. κ.ά.) Κυδων. Λέσβ. γαρούφαλο πολλαχ. γαρούφαλον πολλαχ. βορ. ιδιωμ. γαρούφαλ-λο Χίος ('Ανάβατ.) γαρούφαλ-λδο Ρόδ. γαρούφαλε Τσακων. γκαρούφαλον "Ηπ. (Ζαγόρ.) γαούφαον Σαμοθρ. γαρούφελο "Ηπ. (Χιμάρ.) γαρέφαλο Εύβ. (Βρύσ.) Κρήτ. Μέγαρ. γαρέφαλ-λο Εύβ. (Κουρ. Κύμ. κ.ά.) Χίος ('Αμάδ.) γαρέφαλον Εύβ. ("Ακρ. Στρόπον. κ.ά.) Κυδων. γαρίφαλο σύνηθ. γαρφαλ-λο Κάλυμν. Λέρ. Νίσυρ. κ.ά. γαρίφαλον σύνηθ. βορ. ιδιωμ. γαριόφαλο Σκύρ. γαριέφαλον "Ιμβρ. 'ρούφαλ-λδο Ρόδ. γαράφιλον Πόντ. (Χαλδ.) γαρέφ'λου Μακεδ. (Χαλκιδ.) γκαρόφεδδο 'Απουλ. καρόφαλο ΑΡουμελ. (Φιλιππούπ.) καρόφαλον Λῆμν. καρούφαλον "Ηπ. καρόφουλο Καλαβρ. (Μπόβ.) καρέφιλο Μακεδ. (Βέρ.) Πληθ. γαρούφα Τσακων.

'Εκ τοῦ Βυζαντ. ούσ. γαρόφαλον (βλ. Δουκ., ἐν λ.)

μαρτυρουμένου καὶ ἐκ τῆς μεταβυζαντινῆς ἐποχῆς (βλ. É. Legrand, Bibl. Gr. Vulg. 2, 12 καὶ Δουκ., ἐνθ' ἀν.), προελθόντος δὲ ἐκ τοῦ Ἑλληνιστ. οὖσ. καρυόφυλλον διὰ τῶν Λατιν. τύπων *cariophalum-garioiphala-lum-gariofilum-garopholum* (βλ. Thes. Ling. Lat., ἐν λ. *caryophyllum*. Corpus Glossar. Latin., ἐκδ. Goetz, ἐν λ. *caryophilum*. Du Cange, Gloss. med. et inf. Latin., ἐν λ. *garofollum*), δθεν καὶ Βυζαντ. καρυόφαλον καὶ καρόφαλον (βλ. Πρόδρομ. ΙΙΙ, 150, ἐκδ. Hesseling-Pernot σ. 54) καὶ Ἐνετ. *garofalo* καὶ Ἰταλ. *garofano*. Πιθανῶς ἐκ τοῦ παραγώγου γαροφαλιά, μεταβληθέντος εἰς γαρεφαλιά (διὰ τροπῆς τοῦ ἀτόνου ο εἰς ε παρὰ τὸ ὑγρόν: βλ. Γ. Χατζίδ., MNE 1, 239) καὶ περαιτέρω εἰς γαριφαλιά (ἴσως διὰ τῶν βορείων ιδιωμάτων), προηλθον καθ' ὑποχωρητικὸν μετασχηματισμὸν οἱ τύποι γαρέφαλο καὶ γαρίφαλο, καίτοι ἡ ἐνωρὶς συντελεσθεῖσα παραφθορὰ τῆς Ἑλλην. λέξεως διὰ τῆς Λατινικῆς, 'Αραβικῆς (πβ. τούς τύπ. γαρούμφουλ-καρονφίλ, ἐν Δουκ., Append. ἐν λ. γαρόφαλα καὶ καρονφίλ), Ἰταλικῆς καὶ Τουρκικῆς, καὶ δὲ ἐκ ταύτης συμφυρμός, εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ ἐμπορίου ιδίως, συνετέλεσαν ἐνδεχομένως εἰς τὸν σχηματισμὸν τούτου ἡ ἔκεινου τῶν τύπων τῆς Ν. Ἑλληνικῆς. Οὕτω, δ τύπ. καρδνφουλο προηλθεν ἀσφαλῶς ἐξ ἐπιδράσεως τῆς 'Αραβικῆς, οἱ δὲ τύπ. καρέφιλο-γαρέφιλο-γαράφιλον ἐξ ἐπιδράσεως τῶν ἐκ τῆς Τουρκικῆς σχηματισθέντων τύπων κατ' οὐδ. εἰς -ι (καρεφίλι-καραφίλι-καραφούλι, δι' οὓς ίδ. καρεφίλι), οἵτινες συνεφύρθησαν ἐπὶ πλέον ἐνιαχοῦ, φθογγολογικῶς καὶ σημασιολογικῶς, πρὸς τὸ τῆς Ν. Ἑλληνικῆς καρυοφύλλι, δ ίδ. 'Ο τύπ. γαριόφαλο καὶ ἐν 'Ιατροσοφίῳ τοῦ 14ου αι. (É. Legrand, ἐνθ' ἀν. 2,8).

1) 'Ο εἰς σχῆμα μικροῦ κεφαλωτοῦ κάρφους φερόμενος εἰς τὸ ἐμπόριον ἀπεξηραμμένος κάλυξ τοῦ δένδρου τῶν τροπικῶν χωρῶν καρυόφυλλος δ ἀρωματικὸς (*caryophyllus aromaticus*), τῆς τάξεως τῶν καρυοφυλλωδῶν (*caryophyllaceae*), χρησιμοποιούμενος κυρίως πρὸς ἀρτυσιν φαγητῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀρωμάτισιν γλυκυσμάτων καὶ ποτῶν καὶ πρὸς παρασκευὴν φαρμάκων κοιν. καὶ 'Απουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) Τσακων.: 'Αγόρασε κανέλλα καὶ γαρίφαλα νὰ βάλωμε 'ς τὸ φατ κοιν. Πάρε μιὰ δραχμὴ γαρούφαλα γιὰ τὰ κουλλούδια πολλαχ. "Εχ'ς νὰ μ' δώ'ης λίγα γαρέφαλα νὰ καρφώσουν 'ς τού μπακλαῆ ; (μπακλαῆς = μπακλαβᾶς) Εύβ. ("Ακρ. κ.ά.) Καλοῦγι τ' εἰς συγγινεῖς 'ς τού γάμου μὲ γαρούφαλα Στερελλ. (Αίτωλ. κ.ά.). "Ο 'ν' ἔχα βαλητὰ γαρούφα το' δ' νυζίζα ἀ βασοκολλιόντα (δὲν ἔχει βάλει γαρίφαλα καὶ δὲν μυρίζει ἡ βασιλόπιττα) Τσακων. || Φρ. Θέλει νὰ τὸν καλέσουν μὲ γαρίφαλα (ἐπὶ ἀποφεύγοντος ἡ δυστροποῦντος νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς προφορικὴν πρόσκλησιν) Πελοπν. (Μαντίν.) κ.ά. Μόσκος καὶ γαρίφαλα ! (εὐχὴ πρὸς παιδία ἐρευγόμενα) Νάξ. ('Απύρανθ.) κ.ά. Συνών. φρ. Μόσκος καὶ κανέλλα. || Παροιμ. Μαῦρο εἶναι καὶ τὸ γαρίφαλο, μὰ πουλεύεται μὲ τὸ δράμι (ἐπὶ τῶν φαινομενικῶς εὐτελῶν, ἀλλὰ πραγματικῶς πολυτίμων) πολλαχ. || "Άσμ.

Μελαχρινὸ σὲ εἴπανε, πολὺ σοῦ κακοφάνη,
μαῦρο καὶ τὸ γαρόφαλο, μὰ πάει μὲ τὸ δράμι
Κύθηρ. κ.ά.

Γαρέφαλο γι ἀ γαταπιῶ, κανέλλα γι ἀ μασήσω,
ὅλα μοῦ φαίνοδαι πρικιά, ωσὰ δὲ σὲ φιλήσω
Κρήτ.

